

Potraviny dostanú vysvedčenie - Tovar a Predaj	2
Online, tovarapredaj.sk, 11. 4. 2023, 0:00	
Clinical Skills Event 2023	5
Online, uniba.sk, 12. 4. 2023, 6:40	
Zlo v mene najvyšších ideálov	7
Online, litcentrum.sk, 12. 4. 2023, 9:24	
ODBORNÉ PODUJATIE - SEMINÁR SPRÁVCOV	9
Online, zkssr.sk, 12. 4. 2023, 11:46	
Ročne pribudne na Slovensku asi sto patentov	10
Tlač, Trend, 13. 4. 2023	

Potraviny dostanú vysvedčenie - Tovar a Predaj [🔗](#)

📅 11. 4. 2023, 0:00, Zdroj: [tovarapredaj.sk](#) [🔗](#), Vydavateľ: ATOZ Marketing Services, spol. s r.o., Autor: Katarína Bobakova, Sentiment: **Positívny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **UPJŠ**
Dosah: 223 GRP: 0,00 OTS: 0,00 AVE: 83 Eur

106

Spotrebiteľia by sa pri výbere potravín nemali riadiť iba cenou, ale aj nutričnou hodnotou, ktorú im prinášajú. Napriek tomu, že na zadnej strane produktov sa nachádza tabuľka s výživovými údajmi, Európska únia chce ísť ešte ďalej. Pracuje na systéme označovania potravín, ktoré by konzumentom už na prednej strane výrobku jednoduchým spôsobom dalo vedieť, ktoré potraviny majú pre ich telo väčší prínos. Vo svete existuje viacero druhov označovania potravín, no ako hlavný favorit sa spomína systém Nutri-Score. Má však aj mnoho kritikov.

Kým kedysi zákazníkom stačilo, že im výrobok chutil, dnes pozorne čítajú etikety. Výrobcovia potravín sa zhodujú v tom, že spotrebiteľia sa v posledných rokoch čoraz viac zaujímajú o to, čo obsahujú produkty, ktoré konzumujú. Avšak vedieť správne rozšírovať informácie, ktoré obal výrobku ponúka, nemusí byť vôbec ľahké. Málokto má dostatok času či vedomostí na to, aby vedel vyhodnotiť, či je daný produkt nutrične vyvážený a vhodný do zdravšieho jedálnička. Aj preto sa Európska únia rozhodla zaviesť jednotné označovanie potravín na prednej strane obalu, ktoré by spotrebiteľom poskytlo rýchlu informáciu o tom, akému výrobku dať prednosť. Jej cieľom je podporiť budovanie lepšej životosprávy, ako aj boj proti pandémie obezity, ktorá sa nevyhla ani Slovensku. Brusel tak reaguje na apel európskych ministrov zdravotníctva, aby sa zdraviu populácie dostalo väčšej podpory.

Kraj prichádza s vlastnou značkou potravín

Špecialistka na diabetológiu, poruchy látkovej premeny a výživy Ľubomíra Fábryová uvádza, že téma obezity je na Slovensku vysokoaktuálna, pretože jej výskyt neustále narastá. Podľa údajov Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj je Slovensko po Česku, Maďarsku a Fínsku štvrtou krajinou s najvyšším výskytom obezity spomedzi krajín OECD. Obezita má rastúcu tendenciu nielen u dospelých, ale aj medzi deťmi a adolescentmi. Až 60 % mužov a 70 % žien má na Slovensku nadváhu alebo obezitu. „Musíme teda hovoriť o pandémie obezity. Obezita je spojená s množstvom ďalších chronických ochorení – je ich viac ako 236. Ide najmä o srdcovo-cievne ochorenia, cukrovku 2. typu, ochorenia pečene, ale aj nádorové a neurodegeneratívne ochorenia, ako sú Alzheimerova a Parkinsonova choroba, depresie, ochorenia pohybového aparátu. Jednoznačne ide o ‚drahé ochorenie‘,“ pripomína Ľubomíra Fábryová, prezidentka Slovenskej obezitologickej asociácie, ktorá je členom Pro Nutri-Score Aliancie.

Vo svete existuje viacero schém označovania potravín, ale práve systém Nutri-Score sa v bruselských rokovaniach spomína ako hlavný favorit. Už dnes ho používajú niektoré európske krajiny, ako napríklad Francúzsko, Nemecko, Belgicko či Španielsko, a odporúča ho Európska kancelária Svetovej zdravotníckej organizácie. Ide o jednoduchý farebný kód, ktorý tvorí päť písmen. Výrobky označené zelenou farbou a písmenami A a B majú vysokú výživovú hodnotu, môžu sa konzumovať neobmedzene, respektíve čo najčastejšie. Výrobky označené žltou farbou a písmenom C spĺňajú podmienky na pravidelnú konzumáciu. Oranžová a červená farba písmen D a E signalizujú, že vo výrobkoch sú niektoré zložky vo vyššom zastúpení, a preto by spotrebiteľia mali ich konzumáciu kontrolovať, respektíve ich jesť menej často.

Telenovela o obchodníkoch a výrobcach má ďalší diel

Systém tak hodnotí potravinu ako celok, keď berie do úvahy pomer negatívnych a pozitívnych nutričných zložiek na 100 gramov, respektíve 100 mililitrov produktu. Medzi negatívne sa radí energetická hodnota, obsah jednoduchých cukrov, nasýtených alebo satureovaných tukov a soli, ktoré sú uvádzané práve v rámci povinných výživových údajov výrobku. Zároveň sa zohľadňujú pozitívne prvky, ako sú vláknina, bielkoviny, ovocie, zelenina či vybrané orechy. Ľubomíra Fábryová zdôrazňuje, že hodnotenie C, D alebo E neznamena, že potravina je zlá alebo nezdravá. Je to len indikátor toho, v akom množstve a frekvencii by spotrebiteľia mali danú potravinu konzumovať.

Problémy s olivovým olejom

Slovenská obezitologická asociácia sa stala členom Pro Nutri-Score Aliancie a podporuje tento systém z viacerých dôvodov. „Ako prvý spomeniem jeho vedecký a odborný základ. Nutri-Score je založený na vedeckej metóde, ktorú v roku 2005 vyvinul výskumný tím z britskej Oxfordskej univerzity pod vedením profesora Mikea Raynera. Jeho pozitívny vplyv na stravovanie bol potvrdený desiatkami vedeckých štúdií,“ uvádza Ľubomíra Fábryová. Druhým dôvodom je zrozumiteľnosť a intuitívnosť pre spotrebiteľa, ktorá bola overená viacerými spotrebiteľskými prieskumami v EÚ aj na Slovensku. „Okrem toho je v súlade s aktuálne platnými odporúčaniami pre zdravú výživu a stravovanie. V neposlednom rade zvyšuje motiváciu výrobcov reformulovať výrobky, teda upraviť ich zloženie, napríklad znížením obsahu pridaného cukru alebo soli,“ pokračuje s tým, že vylepšeniu systému sa priebežne venuje vedecká skupina, aby v algoritme boli zohľadnené najaktuálnejšie poznatky.

Napriek tomu má toto označovanie mnoho kritikov. Medzi najčastejšie výhrady patria výsledky systému v praxi. Pokojne sa totiž môže stať, že kým stopercentný pomarančový džús a olivový olej dosiahnu hodnotenie C, mrazená pizza či kolový nápoj s náhradnými

sladidlami získajú výsledok B. Systém Nutri-Score bol však vyvinutý tak, aby slúžil na porovnávanie rovnakých alebo podobných výrobkov. „Nemôžete porovnávať napríklad mrkvu s čokoládou. Nutri-Score je transparentným pomocníkom pri výbere obľúbených produktov v rámci jednej kategórie. Napríklad porovnávajte iba Nestlé cereálie medzi sebou alebo s konkurenčnými výrobkami, ktoré používajú Nutri-Score. Rovnaké pravidlo platí aj pre ďalšie kategórie výrobkov, napríklad pre kávové nápoje, dehydrované polievky a jedaľ alebo čokolády a podobne,“ píše pediater Milan Kuchta v časopise Lekárskej fakulty **UPJŠ** v Košiciach Ateroskleróza.

Takýto prístup však predpokladá určitú úroveň vedomostí spotrebiteľov o výžive a zdravom životnom štýle. Slovenské združenie pre značkové výrobky vo všeobecnosti vníma dopyt po riešeníach, ktoré by pomohli spotrebiteľom čo najjednoduchšie sa orientovať v ponuke v obchode. „Teda takých, ktoré by pri istej miere citlivosti pošuchli alebo motivovali k zamysleniu nad vlastným životným štýlom. Hlavný problém však nastáva, ak rovnakým metrom porovnávame potravinu ako koncový produkt s potravinou, ktorá je len jednou z ingrediencií. Je to podobné, ako keď porovnáme čas dosiahnutý na 100 metrov u najlepšieho plavca s časom na 100 metrov u bežca,“ vysvetľuje výkonný riaditeľ združenia Ľubomír Tuchscher a pokračuje, že je potrebné, aby vznikol taký systém, ktorý by na vedeckom základe dokázal nastaviť rovnaké pravidlá hry pre všetkých.

Ministerstvo pôdohospodárstva uvádza, že z februárového rokovania s Európskou komisiou vyplynulo, že Brusel toho času pripravuje materiál Hodnotenie vplyvu, ktorý bude použitý ako základ pre návrh legislatívy pre grafické označovanie výživových hodnôt na prednej strane obalu. Termín zverejnenia však Komisia neuviedla. Slovensko v Bruseli podporuje harmonizovaný systém označovania, ktorý sa bude vzťahovať na celú EÚ. „Avšak Slovensko nepodporuje Nutri-Score ani žiaden iný národný dobrovoľný systém takéhoto označovania. Považujeme za dôležité, aby pripravená nová schéma bola založená na vedeckom základe a aby schéma nevedla k neodôvodnenému rozlišovaniu medzi potravinami a nemala by spotrebiteľa zavádzať, pokiaľ ide o výživovú hodnotu a vplyv na zdravie,“ píše v stanovisku agrozort.

Kritizovaný systém na obaloch

Napriek tomu, že diskusie o výbere jednotného označovania potravín ešte nie sú na konci, niektoré spoločnosti sa rozhodli hodnotenie Nutri-Score zobrazovať na svojich produktoch a zákazníci sa s ním môžu bežne stretnúť aj na Slovensku. Za najvhodnejší spôsob nutričného označovania ho považuje Danone. „Stotožňujeme sa s jeho holistickým prístupom, teda že zohľadňuje nielen živiny, ktoré je vhodné v strave obmedzovať, ale aj tie živiny, ktoré sú pre zdravie prospešné a ich príjem je dobré podporiť,“ konštatuje Mária Jendrišáková, Corporate Affairs Lead Czech Republic & Slovakia spoločnosti Danone. Ako pokračuje, za jeho najväčšiu devízu považujú vedecký základ. „Nutri-Score je výsledkom dlhoročnej práce európskych vedcov a prešiel komplexným odborným validačným procesom. Spotrebiteľské prieskumy vo viacerých krajinách, ako aj u nás, preukázali, že Nutri-Score je pre spotrebiteľa intuitívny a ľahko zrozumiteľný,“ hovorí.

Firma Nestlé sa pre Nutri-Score rozhodla, pretože ho vníma ako najzrozumiteľnejší a zároveň najúčinnější systém značenia výživovej hodnoty na prednej strane obalu. „Z existujúcich schém najlepšie prispieva k plneniu nášho záväzku poskytovať spotrebiteľom transparentné informácie o zložení výrobkov. Spotrebiteľom umožňuje ľahko porovnať výživovú hodnotu potravín a robiť informované rozhodnutia. Tým im pomôže k lepšiemu a vyváženejšiemu stravovaniu,“ hodnotí Róbert Kíčina, manažér pre vonkajšie vzťahy spoločnosti. Ako ďalej pripomína, Nutri-Score býva najčastejšie kritizovaný za prílišné zjednodušovanie a nezohľadnenie všetkých parametrov potravín. Táto kritika by bola podľa neho relevantná, pokiaľ by po zavedení tohto systému zmizli z obalov podrobné nutričné informácie na zadnej strane obalu. K tomu však v žiadnom prípade nedôjde.

Reálne dáta z krajín, ktoré Nutri-Score zaviedli už v minulých rokoch, hovoria, že spotrebiteľia mierne zmenili svoje nákupné správanie a vyberajú si častejšie výrobky s priaznivejším nutričným zložením. „Neznamená to, že by prestali kupovať výrobky s označením D alebo E, len ich nakupujú v menšej miere. Keďže v tejto kategórii prevládajú výrobky s vyšším obsahom tukov, cukrov a solí, tak racionalizácia ich spotreby je okrem iného i v záujme podpory verejného zdravia,“ tvrdí Róbert Kíčina.

Spoločnosti sa dlhodobo snažia vylepšovať zloženia svojich výrobkov. „Nestlé dosiahlo merateľný pokrok, napríklad v znižovaní cukru v raňajkových cereáliách alebo iných citlivo vnímaných ingredienciách v portfóliu cukrovín a kulinárskych výrobkov,“ uvádza Róbert Kíčina s tým, že o vylepšovanie výživových hodnôt sa budú snažiť aj naďalej, pričom primárnym cieľom nebude dosiahnuť lepšie hodnotenie Nutri-Score, ale ponúknuť spotrebiteľom chutné a nutrične hodnotné potraviny.

Reformulácii produktov, najmä znižovaniu obsahu menej vhodných nutričov, ako je napríklad cukor, a, naopak, zvyšovaniu pozitívnych živín, ako sú napríklad bielkoviny, sa venuje aj Danone. „Je to súčasťou našej dlhodobej stratégie. Bonusom je, že pri niektorých produktoch nám to zlepšilo hodnotenie na škále Nutri-Score,“ vysvetľuje Mária Jendrišáková.

Slovenská semaforová špecialita

Napriek tomu, že sa v Bruseli chystá jednotný systém označovania potravín, Slovensko sa vydáva aj vlastnou cestou. Ministerstvo pôdohospodárstva pripravilo Register potravín pre potravinový semafor. Výrobcovia sa doň môžu dobrovoľne registrovať a zdieľať informácie o svojich produktoch. Spotrebiteľ si zas na základe vlastného filtra vyselektuje, ktoré z nich sú pre neho vhodné. Napríklad si nechá vyhľadať výrobky, ktoré sú bez alergénov či ktoré pochádzajú zo Slovenska a podobne. Cez aplikáciu si má v predajni naskenovať

produkt a semafor mu dá príslušnou farbou vedieť, či daná potravina vyhovuje jeho kritériám.

Register je k dispozícii od vlaňajška a k 9. marcu tohto roka sa doň prihlásilo 133 výrobkov a 29 producentov. „Register potravín pre potravinový semafor považujeme za užitočnú službu ako pre spotrebiteľa, tak aj samotného výrobcu potravín, ktorý sa do systému registruje dobrovoľne. Spotrebiteľ tak získava len ďalší zdroj informácií o potravinách a výrobkoch, ktoré sú na pultoch v obchodoch,“ píše agrozort.

Podľa Slovenského združenia pre značkové výrobky je vymýšľať národné riešenia v čase jednotného trhu neprimeranou administratívnou záťažou a vyslovene krokom ku chaosu – pre výrobcov aj pre spotrebiteľov. „Výrobok určený pre viacero trhov by musel niesť špecifické označovanie, ale aj prejsť registráciou pre každú krajinu určenia. Naším úsilím by malo byť aktívne sa podieľať na vývoji európskeho riešenia,“ uzatvára Ľubomír Tuchscher.

Tatiana Kapitánová, tatiana.kapitanova@atoz.sk

Autor: Katarina Bobakova

Clinical Skills Event 2023

12. 4. 2023, 6:40, Zdroj: fpharm.uniba.sk, Autor: hromnikova7@uniba.sk, Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, UPJŠ

Dosah: 55 827 GRP: 1,24 OTS: 0,01 AVE: 1150 Eur

Farmaceutická fakulta Univerzita Komenského v Bratislave

Hlavné menu

Celoštátna súťaž rozvíjajúca klinické zručnosti a spoluprácu študentov farmácie a medicíny

12. 04. 2023 06.40 hod.

Od: Mgr. Natália Hromníková

Počas Týždňa farmaceutického vzdelávania a kariéry (TyFaVka) Slovenského spolku študentov farmácie, v piatok 10. marca 2023, sa na Lekárskej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave a zároveň na Lekárskej fakulte **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach** uskutočnila klinicky orientovaná súťaž Clinical Skills Event.

Cieľom projektu organizovaného študentmi z farmaceutických spolkov – Slovenského spolku študentov farmácie (SSŠF) a Spolku košických študentov farmácie (SKŠF) a študentmi z medicínskych spolkov – Bratislavského spolku medikov (BSM), Martinského klubu medikov (MKM), Spolku medikov Slovenskej zdravotníckej univerzity (SM SZU), Spolku medikov mesta Košice (SMMK) a Slovenskej asociácie študentov medicíny (SloMSA) je podpora rozvíjania vedomostí študentov v oblasti riešenia farmakoterapeutických problémov a ich využitia v klinickej praxi. Súťažné tímy zložené z dvoch študentov medicíny a dvoch študentov farmácie na vybraných prípadoch z praxe preukazujú svoju schopnosť riešiť terapeutické a diagnostické problémy, komplexne zhodnotiť stav a terapiu pacienta.

Súťaž pozostávala z troch kôl, pričom študenti si najskôr zmerali sily v tzv. rozstrelovom kole, v rámci ktorého mali vybrať správne odpovede. Potom nasledovali dve komplexné kazuistiky, ktorých úlohou bolo preveriť schopnosti spolupráce, komunikácie, riešenia problémov, a samozrejme vedomostí a zručností z klinicky orientovaných disciplín ako sú farmakológia, klinická farmácia, interná medicína, anatómia, patofyziológia, klinická biochémia a podobne. V kazuistikách sa študenti stretli s pacientmi, ktorých trápili zápal, časté močenie, nepriaznivé laboratórne výsledky, abnormálne EKG či ultrasonografické vyšetrenie a k tomu títo pacienti užívali aj slušný „koktejl“ liekov. Pri takýchto pacientoch je mediodborová spolupráca kľúčová a odhalenie diagnóz, nastavenie a racionalizácia liečby boli výzvy, s ktorými sa študenti museli popasovať.

Hoci Clinical Skills Event je súťaž známa študentom farmácie už od roku 2013, máme za sebou druhý ročník, do ktorého sa zapojili aj študenti medicíny. Tento ročník bol výnimočný nie len tým, že sa súťaž konala v priestoroch lekárskej fakulty, ale aj tým, že mali študenti farmácie počas prestávky možnosť nazrieť na Ústav Simulačného a Virtuálneho Medicínskeho Vzdelávania LF UK, kde im kolegovia z medicíny ukázali ako prebieha podanie prvej pomoci, ultrasonografické vyšetrenie, simulované laparoskopické vyšetrenia či gynekologické prehliadky.

Pýšiť sme sa mohli účasťou 88 študentov Farmaceutickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave (FaF UK) a Univerzity veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach (UVLF) a študentov medicíny Lekárskej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave (LF UK), Lekárskej fakulty Slovenskej zdravotníckej univerzity v Bratislave (LF SZU), Jesseniovej lekárskej fakulty Univerzity Komenského v Martine (JLF UK) a Lekárskej fakulty **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach** (LF **UPJŠ**) súťažiacich v 22 tímoch.

Súčasťou CSE je každoročne aj odborná prednáška, ktorá prebiehala hybridnou formou a to prezenčne na LF UK a online cez MS Teams. Prednášať nám bola farmaceutka, PharmDr. Kristína Lajtmanová, pôsobiaca v Národnom ústave srdcových a cievnych chorôb v Bratislave s témou: „Interakcie Paxlovidu – kazuistika“ a doktorka MUDr. Ivana Hulínková z Národného ústavu detských chorôb v Bratislave s témou: „Čo sa skrýva za opuchom?“

Pri tvorbe kazuistík spolupracovali odborní garanti MUDr. PharmDr. Zuzana Javorová-Rihová, PharmDr. Zuzana Kiliánová, PhD., Mgr. Gabriel Dóka, PhD., PharmDr. Monika Fedorová, PhD., PharmDr. Peter Takáč, PhD., doc. PharmDr. Andrea Gažová, PhD., doc. MUDr. Peter Jackuliak, PhD., MPH, prof. MUDr. Jana Plevková, PhD. a MUDr. Mgr. Ivana Jochmanová, PhD.

Vyhodnotenie prebiehalo 31. marca a víťazkami súťaže sa stali študentky farmácie UVLF v Košiciach Simona Hisirová a Michaela Hricová (5. ročník) a študentky medicíny LF **UPJŠ** v Košiciach Michaela Hutková a Laura Jarošová (5. ročník). Na druhom mieste sa umiestnili farmaceutky Bronislava Pokorná a Maria Reinerová z UVLF (5. ročník) a medici Štefan Hegedúš a Veronika Schurgerová z LF **UPJŠ** (5. ročník). V Bratislave boli najúspešnejšími študentmi farmaceutky Bea Gálová a Simona Pytlóvá z FaF UK (5. ročník) a medici Michal Januščák a František Jankovič z LF UK (5. ročník), ktorí sa v celkovom hodnotení umiestnili na treťom mieste.

O pitný režim sa postarali Herbert sirupy a Redbull, pričom súťaž podporili a ceny pre účastníkov zabezpečili Slovenská lekárnica komora, kníhkupectvá GRADA a Equilibria, eshopy Infinite MedStyle a Medical Uniforms, MeRxofficial, Tatratea, ProCare a Svet Zdravia.

Budova fakulty na Ulici odbojárov 10, pohľad zhora

Autor: hromnikova7@uniba.sk

Zlo v mene najvyšších ideálov [🔗](#)

📅 12. 4. 2023, 9:24, Zdroj: [litcentrum.sk](#) [🔗](#), Autor: **Eva Dědečková**, Sentiment: **Positívny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **UPJŠ**

Dosah: **2 011 GRP: 0,04 OTS: 0,00 AVE: 287 Eur**

Americká novinárka Isabel Wilkerson napísala svoju oceňovanú knihu Kasta ako „živý, dýchajúci kastový experiment“, teda s hlbokou životnou skúsenosťou.

„Niektorí ľudia si fotografie z lynčovania zarámovali s prameňmi vlasov obetí pod sklom, ak sa im podarilo nejaké zohnať. Jeden z divákov napísal na zadnú stranu pohľadnice z Waca v Texase v roku 1916: „Toto je grilovačka, ktorú sme mali včera večer, ja som naľavo s krížom nad hlavou. Tvoj syn Joe.““

Isabel Wilkerson (1961) je úspešnou americkou novinárkou. Predovšetkým je to však dcéra rodičov, ktorí počas tzv. Veľkej migrácie (1910 – 1970) spolu s takmer šiestimi miliónmi Afroameričanov z rurálnych južných častí Spojených štátov hľadali lepší život v priemyselne rozvinutejších oblastiach na severe. Svoju oceňovanú knihu Kasta (2020) napísala sama ako „živý, dýchajúci kastový experiment“, teda s hlbokou životnou skúsenosťou, čo je vždy zárukou kvalitného, aj keď značne znepokojujúceho čítania, ktoré núti čitateľa zamyslieť sa, či vôbec existuje progres, evolúcia ľudského druhu ako takého alebo aspoň ľudského myslenia.

Neochota riskovať pohodlie

Knihu otvára obraz Augusta Landmessera, človeka, ktorý na dobovej fotografii z čias nacistického Nemecka ako jediný v dave nehajluje. Autorka si kladie otázku, čo treba k tomu, aby sme dokázali byť takýmto človekom v dave? Zvlášť je potrebné všimnúť si jej formuláciu: „... ľudia nie sú ochotní prekročiť hranice svojho strachu“ z nepohodlia, z výsmechu suseda, z verejnej ostrakizácie. Nie je to tvrdenie o „neschopnosti“, ale o neochote. Teda o možnostiach konania ovládaných vôľou, ktorá vymedzuje napokon aj vlastné sebaurčenie, mieru vnútornej slobody a nezávislosti. Vôľa, ktorá uprostred davu čelí naoko iracionálnemu strachu z „vymykania sa“ z kolektívu, čelí však aj hlbokéj a silnej emócii začlenenenia, jednoty, ktorej sila a určite aj domnelá blízkosť k „dejinnej Pravde“, tomuto najjedovatejšiemu plodu filozofického myslenia, predsa prevyšuje drobné individuum. Navyše, ak sa podvolí, získa za to podiel na moci, ktorá v danom okamihu „hýbe dejinami“. Vyzerá to tak, že človek je obeťou svojej paradoxnej prirodzenosti. Je to však len pohodlný alibizmus. Jadro ľudskosti je totiž prosté. Na jeho obranu je však potrebná práve ochota riskovať vlastné pohodlie a prestať sa živiť egu lichotiacimi slovami ideológov. Napokon, sme jeden živočíšny druh, ktorý je rovnako konečný, rovnako smrteľný. No naše predsudky, konformnosť a ľahostajnosť sú – smrtiace. Driemu pod povrchom tzv. civilizovanej kultúry podobne ako antrax v rozmŕzajúcom permafroste. Nie je náhoda, že práve týmto environmentálno-biologickým kontextom začína Wilkersonová svoju prvú kapitolu. Ak by sme si mysleli, že starý rasový problém je už minulosťou, z ktorej sa spoločenstvo ľudí poučilo, tak samotný symbol demokracie a jej ideálov slobody – USA – pri voľbách 2016 ukázali, že v určitých obdobiach vírus primitivizmu a prostoduchosti ovládne nespokojnú väčšinu.

Naturalistický pohľad na dejiny

Ubehlo viac ako dvadsať rokov vlastného skúmania Veľkej migrácie, keď si autorka plne uvedomila, že nepíše o geografii a migrácii, ale o „americkom kastovom systéme, umelej hierarchii, v ktorej väčšina všetkého, čo človek môže a nemôže robiť, vychádza z toho, ako vyzerá, a ktorá sa prejavuje tak na severe, ako aj na juhu“ (s. 43). Svoju pozornosť sústredila na vnímanie súvislostí medzi troma kastovými systémami, ktoré v dejinách vyčnievali najvýraznejšie – systém nacistického Nemecka, kastovníctvo v Indii a napokon kastová pyramída v USA. Na prvý pohľad by sa mohlo zdať, že ide o príliš násilnú snahu spojiť nespojiteľné. Kniha však postupne nadobúda podobu zrkadla zloženého z ostrých črepín, ponúkajúcich naturalistický pohľad na dejiny, ktoré spája niečo hlboko znepokojujúce...

Kým prvé kapitoly sú pre nás (nepochopiteľne) „iba“ históriou Ameriky – akoby sme mohli ignorovať fakt, ako vôbec USA vznikli, a že to boli európski imigranti, ktorí vyvražďili väčšinu nepoddajného pôvodného obyvateľstva a na ťažkú prácu si dovážali otrokov z Afriky –, od ôsmej kapitoly súvislosti medzi troma kastovníckymi systémami naozaj začínajú mrazivo zapadať do seba kovovým zvukom a bez husej kože sa nezaobíde hádam ani jedna stránka. Hierarchizácia spoločnosti Nového sveta, nastolená terorom a krutosťou tých, ktorí prichádzali vraj z civilizovaného sveta, vyniesla na vrchol spoločnosti anglických protestantov a na samotnom dne sa po dvanásť generácií tlačili dovezení africkí otroci ako čierny kal onoho povestného dobrého kresťanského svedomia, ktoré, samozrejme, treba za každú cenu potlačiť.

Z pohľadu historika filozofie sa ponúka otázka, či nie je paradoxom, že Nemci sa pri tvorbe norimberských zákonov najprv pozreli na to, ako „to“ urobili Američania. Nie je. Americká oficiálna, legislatívne upravená taktika kontroly marginalizovaných skupín a udržiavania zdedenej hierarchie, poriadku, nekompromisné zákony o „čistote“ inšpirovali nemecký nacizmus v zásadnom zmysle. Toto je obrovské memento, keď dva vraj výnimočné národy, jeden určujúci ideál demokracie a slobody, druhý sa pýšiaci titulom najduchovnejšieho, najfilozofickejšieho národa v Európe, sa delia o spoločný koreň nenávisťi voči samotnej prirodzenosti života, sveta, a to pre vieru vo „vyšší“ zmysel, vyvolenosť a svetodejinné predurčenie. Z tejto perspektívy kniha odhaľuje zvrátenosť „humanizmu“, ktorý bol (a falošne i naďalej je) jedným z najvyšších ideálov tzv. civilizovanej kultúry. Spolu s Nietzschom by sme sa mohli provokatívne opýtať: dokedy sa budeme živiť hníľmi zvyškami dávno mŕtveho Boha? Kedy konečne budeme schopní vytvoriť ideál hodný pozemšťana, smrteľníka, ktorý už netrpí „prašivinou srdca a otravou krvi“, t. j. nacionalizmom, pretože chápe, že ľudskosť nekorení vo „svetlejšej“ racionalite Dobra (platónsko-kresťanské dedičstvo), ale v úprimne žitej pozemskosti smrteľníka? Taký ideál, ktorý dobre pozná „čierne“ hĺbky kozmu,

objímajúce ten krátky záblesk dňa, čo nás až dosiaľ zaslepoval falošnou pýchou, haniacou nielen prírodu, ale aj druhého. Kedy „radostná veda“, v ktorej kontexte Nietzsche kritizoval hlúposť svojich krajanov, rozbije aj najposlednejší predsudok na úrovni bežného človeka a prebudí ho do skutočnej, kozmickej reality jeho existenciálnej vrhnutosti, kde už neobstojí žiadna absurdná metafyzická hierarchizácia bytia, tobôž ľudí?

Akoby v bludnom kruhu

Aj keď slovenského čitateľa asi najväčšmi zaujme druhá časť knihy práve pre mapovanie vlákien, ktoré prepájajú problém individua, davu, iracionality a potešenia, fascinácie z vraždy iného človeka s paradoxným religióznym zdôvodnením v pozadí tohto obludného chovania, pokračovanie v tretej časti, ktoré predstavuje samotných osem pilierov kasty, rozhodne tvorí podstatu knihy. Autorka neobchádza ani pôvod pojmu kasta, rasa, trieda, princípy dehumanizácie a stigmatizácie a ani chápadlá kasty, ktoré si svojho obetného baránka dokážu, žiaľ, nájsť medzi nami dnes i zajtra. Dejiny nie sú nikdy prostou minulosťou a aj napriek snahám postaviť sa následkom a snahám o precítnutie v určitom momente stále prichádza radikalizácia, akoby sme boli odsúdení žiť v tomto bludnom kruhu až príliš ľudskej krutosti.

Je veľmi pravdepodobné, že na konci knihy bude čitateľ autorku takmer podozrievať z paranoje. Žiaľ, je to skôr naša neschopnosť pripustiť si, v akých banálnych, každodenných situáciách býva schematické vnímanie „hierarchie“ či vymyslenej „miery príslušnosti“ k ľudskému rodu prítomné. Práve banalita je však tou najzlovestnejšou maskou zla, ktoré dokáže napáchať len človek, a to v mene tých najvyšších ideálov.

Vôbec nie je náhoda, že epilóg sa začína pohľadom na nočnú oblohu. Obávam sa však, že kým sa budeme vyhýbať dôslednému prehodnoteniu vlastných metafyzických koreňov, a to najmä na úrovni filozofie vzdelávania a výchovy, humanizmus bude mať oprávnené pachuť nadávky.

Eva Dědečková (1988)

Filozofka a publicistka. Vyštudovala filozofiu a dejiny filozofie na **UPJŠ** v Košiciach a na Univerzite Karlovej v Prahe. Pôsobí ako vedecká pracovníčka na Filozofickom ústave SAV v Bratislave. Venuje sa fenomenológii, prednostne kozmologickej filozofii výchovy Eugena Finka a Friedricha Nietzscheho.

Isabel Wilkerson: Kasta. Korene našej nespokojnosti

Preklad: Ivana Krekáňová

Žilina: Absynt, 2022

Rozhovory ASPEKTU

V bratislavskom Zichyho paláci nestačili 28. marca stoličky pre všetkých, čo prišli na uvedenie knihy Mojich 7 životov, v ktorej sa rozpráva...

Autor: Eva Dědečková

ODBORNÉ PODUJATIE - SEMINÁR SPRÁVCOV [↗](#)

📅 12. 4. 2023, 11:46, Zdroj: zkssr.sk [↗](#), Sentiment: **Pozitívny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**

Dosah: 4 039 GRP: 0,09 OTS: 0,00 AVE: 398 Eur

12. 04. 2023 09:46

Inštitút vzdelávania konkurzných správcov SR pripravuje v rámci programu ďalšieho vzdelávania správcov v dňoch 26.05. - 27.05.2023 seminár pre správcov konkurznej podstaty.

Seminár sa uskutoční v Spoločenskom centre Slovenských liečebných kúpeľov v Piešťanoch.

Program seminára a témy prednášok budú uvedené v pozvánke, ktorú doručíme spolu s prihláškou všetkým správcam.

Vaše návrhy na témy prednášok a prípadné otázky pošlite prosím vopred na adresu združenia: info@zkssr.sk

prof. JUDr. Milan Ďurica, PhD. - vedúci katedry obchodného a finančného práva PrF UMB v Banskej Bystrici

JUDr. Martin Maliar - generálny riaditeľ sekcie civilného práva Min. spravodlivosti SR

doc. JUDr. Ing. Jaroslav Dolný, PhD. - odborný asistent na Katedre obchodného práva a hospodárskeho práva Právnickej fakulty **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**

Mgr. JUDr. Lucián Török - interný doktorand na Katedre obchodného práva a hospodárskeho práva Právnickej fakulty **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**

Július Srna 0918 731 341

Kveta Miklóssyová 0903 745 154

Ročne pribudne na Slovensku asi sto patentov [🔗](#)

📅 13. 4. 2023, Zdroj: **Trend**, Strany: 44, 45, Vydavateľ: **News and Media Holding a.s.**, Autor: **Juraj Skačan**, Sentiment: **Pozitívny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **UPJŠ**

Dosah: 34 000 GRP: 0,76 OTS: 0,01 AVE: 12999 Eur

Rubrika: BI ZNI S

Vlani pochádzala tretina prihlášok z univerzít. Na ich vynálezy možno natrafiť v neuromarketingu či v medicíne

Úrad priemyselného vlastníctva (ÚPV) SR vlani zaevidoval 203 patentových prihlášok, 184 z nich podali slovenskí žiadatelia a devätnásť zahraniční. Patentovú ochranu získalo 95 vynálezov, z ktorých 75 bolo slovenských. Podiel slovenských prihlášok podaných na ÚPV sa pritom dlhodobo drží približne na 90 percentách.

Viac ako tretina prihlášok pochádzala z univerzít. Ich zastúpenie medzi udelenými patentmi bolo ešte vyššie – takmer polovicu udelených patentov získali univerzity a vysoké školy. Slovenským lídrom je Technická univerzita v Košiciach, aktívna je aj Slovenská technická univerzita v Bratislave, Žilinská univerzita či Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre. Účelom patentu je ochrana duševného vlastníctva. Ak je vynález skutočne nový a dostatočne inovatívny, má veľkú šancu, že patentovú ochranu získa. Nie sú to však jediné podmienky, ktoré musí spĺňať. Dôležitým predpokladom je jeho priemyselná využiteľnosť. Zhodnotenie patentovej prihlášky zo strany príslušného úradu zahŕňa aj prieskum toho, aký problém objav rieši, komu by mohol pomôcť či v ktorej fáze vývoja je.

Čo s udeleným patentom

Majiteľ patentu má tri možnosti, ako s vynálezom naložiť. Ak je jeho majiteľom firma, môže ho implementovať priamo do komerčnej výroby. Ak vlastník patentu nie je schopný uviesť inováciu na trh, môže využiť ďalšie dve možnosti: môže udeliť licenciu na komerčné využívanie patentu externému partnerovi alebo patent predať.

Ak patent vlastní univerzita alebo výskumný ústav, spravidla využíva druhú alebo tretiu možnosť. Vedúci oddelenia ochrany a komercializácie duševného vlastníctva z Centra vedecko-technických informácií SR Jaroslav Noskovič hovorí, že k udeleniu licencie alebo predaju dochádza zvyčajne oveľa skôr, ako úrady žiadosť o patentovú ochranu vyhodnotia. Je to preto, lebo udelený patent sa viaže na konkrétnu krajinu, a ak bude riešenie napokon komerčne uplatňovať externá firma, tá sa sama rozhodne, ktorý trh je pre ňu zaujímavý.

Úspešnú komercializáciu patentov nesledujú na Slovensku žiadne štatistiky. Hovorkyňa ÚPV Jana Záchenská potvrdila, že udelením patentu sa agenda úradu končí. Hoci sú patenty verejne dostupné, je ťažké zistiť, či a v ktorom produkte sa patent využíva. „Priradiť daný patent k produktu nie je vždy jednoduché. Je ťažké povedať, či daný patent jeho majiteľ využíva vo svojom produkte alebo ho má v zásuvke,“ konštatuje J. Noskovič.

TREND preto prináša vlastný prehľad slovenských, prevažne patentovaných vynálezov posledného desaťročia, ktorých pôvodcami sú najmä slovenské univerzity. Hlavným kritériom výberu bola pritom ich viac či menej úspešná komercializácia.

Dáta o správaní zákazníkov

Jedným zo 106 udelených patentov v roku 2021 bol patent, ktorý získala Slovenská poľnohospodárska univerzita (SPU) v Nitre. Tím univerzity vyvinul inovatívny systém, ktorý umožňuje získavať dáta o správaní zákazníkov a spotrebiteľov a následne ich spracovávať. Dáta sa získavajú pomocou špeciálne upraveného nákupného vozíka alebo vesty. Autori vynálezu po ukazujú na to, že na trhu boli dovtedy dostupné iba selektívne merania, ktoré však vykazovali chyby a odchýlky spôsobené vplyvmi pro- stredia. Riešenie z SPU umožňuje získavať komplexnejšie údaje. Do úvahy totiž berie nielen mozgovú aktivitu či takzvaný eye tracking, ale aj vnímanie celkového prostredia prostredníctvom všetkých zmyslov, manipuláciu s košíkom, pohyb či čas strávený nákupom. Je to teda inovácia v oblasti neuromarketingu a neurovedy.

Univerzita podporila transfer tejto technológie tým, že asistovala pri založení spin-off firmy SAMO Europe. Keď vynález získal patentovú ochranu, inštitúcia uzavrela s firmou licenčnú zmluvu. Firma dnes poskytuje služby klientom – robí prieskumy trhu a kvantifikuje emocionálne reakcie zákazníkov.

Biologicky rozložiteľné plasty

V roku 2018 získal európsky patent biologicky rozložiteľný plast, ktorý vyvinul Ústav polymérov SAV v spolupráci s pracovníkmi Slovenskej technickej univerzity (STU) v Bratislave. Plast vyrobený na báze polymérov bez použitia ropy je registrovaný pod názvom Nonoilen a vyznačuje sa vysokou plasticosťou bez toho, aby v ňom vznikali trhliny. Inovačnou výhodou oproti klasickým recyklovateľným plastom je schopnosť rozložiť sa v komposte, a to spolu s prípadnými zvyškami jedla. Vynález sa dá dobre využiť v obalovom priemysle, na výrobu boriadiu alebo vreciek na biologický odpad. Na projekte spolupracovala aj firma Envirocare a autori vynálezu podpísali v roku 2015 licenčnú zmluvu s nitrianskou firmou Panara, ktorá sa zameriava na výskum, vývoj a výrobu ekologických plastov.

Boj s neplodnosťou

Výsledkom spolupráce Univerzity Pavla Jozefa Šafárika (**UPJŠ**) v Košiciach, Univerzity Komenského (UK) v Bratislave a Masarykovej univerzity v Brne je inovatívna technológia, ktorá zlepšuje predikciu kvality embrya určeného na transfer do maternice pri umelom oplodnení. Technológia umožňuje získať informácie o tom, či je embryo vhodné na prenos do maternice. Hlavným cieľom inovácie je minimalizovať neúspešné pokusy umelého oplodnenia žien, ktorým sa nedarí otehotnieť prirodzenou cestou.

Autori technológie podali slovenskú aj medzinárodnú patentovú prihlášku. V decembri podpísali zmluvu o prevode duševného vlastníctva s českým startupom Fetus, IVF, ktorý je súčasťou holdingovej skupiny Faba Capital a zaoberá sa liečbou neplodnosti. Práva na vynález získal za 350-tisíc eur.

Účinnnejšie monitorovanie oblohy

Okrem patentov slúžia na ochranu vynálezov úžitkové vzory. Tie sa získavajú o niečo jednoduchšie ako patenty, pretože ÚPV napríklad nevykonáva prieskum novosti. Úžitkovým vzorom je chránený napríklad modulárny automatický systém na monitorovanie oblohy a pohyblivých objektov. Ide o vynález UK a ochranu úžitkovým vzorom mu udelili v roku 2014.

Pôvodcovia vynálezu udávajú využitie v astronómii pri monitorovaní medziplanetárnych častíc, svetelných javov, ale aj v obrannom priemysle pri monitorovaní vzdušného priestoru. Univerzita udelila v roku 2016 licenciu na monitorovací systém bratislavskej spoločnosti Kvant, ktorá sa venuje výrobe a distribúcii technických zariadení pre rôzne oblasti vedy, výskumu, vzdelávania a priemyslu.

Vynálezy pandemických čias

V roku 2020 sa o niečo viac skloňoval vynález Pavla Töröka z **UPJŠ**, ktorý je autorom prevratnej viachladinovej pľúcnej ventilácie. Jeho návrh vylepšuje klasickú pľúcnu ventiláciu tým, že umožňuje účinne ventilovať pľúca, ktorých poškodenie nie je rovnomerné. Vynález sa rokmi priebežne inovuje. Ventilátory uviedla na trh firma Chirana zo Starej Turej, od roku 2020 ich vyrába aj v Spojených štátoch amerických.

V čase pandémie získala ochranu úžitkovým vzorom slovenská dezinfekčná brána. V tomto prípade však nie je pôvodcom univerzita, ale firma Spanner z Považskej Bystrice. Venuje sa vývoju prototypov a výrobe finálnych strojových zariadení, pričom vyrába aj spomínanú dezinfekčnú bránu. Medzi jej hlavné výhody zaraďuje využitie v priestoroch s vysokým počtom ľudí, bezobslužnosť a to, že spolu s človekom sa dezinfikujú predmety, ktoré prípadne nesie.

95

vynálezov získalo vlani na Slovensku patentovú ochranu, 75 z nich bolo domácich

Patenty na Slovensku

patentové prihlášky udelené patenty

2017 2018 2019 2020 2021 2022

PRAMEŇ: ÚPV SR

Foto – Shutterstock

Autor: Juraj Skačan